

ICEM – Världskonferens om kemi- och läkemedelsindustrierna

Port of Spain, Trinidad och Tobago

29 november – 1 december 2006

- Global rapport -

Innehållsförteckning

Inledning

- 1. Enskilda sektorer**
  - 1.1. Växtvetenskap och agrokemi
  - 1.2. Målarfärg och lacker
  - 1.3. Industrigaser
  - 1.4. Kroppsvårdsprodukter och kemitekniska hushållsprodukter
  - 1.5. Plast och polymerer
  - 1.6. Kemiska fibrer
  - 1.7. Läkemedelsindustrin
  - 1.8. Specialkemi

- 2. Industripolitiska frågor**
  - 2.1. Ansvar & Omsorg och hållbar utveckling
  - 2.2. Den globala kemikaliestrategin
  - 2.3. REACH
  - 2.4. Energi- och råvarukostnader
  - 2.5. Bioteknik

- 3. Utmaningar för fackföreningsrörelsen**
  - 3.1. Samgåenden och förvärv
  - 3.2. Prognoser för framtiden: föränderliga marknader – föränderliga jobb
  - 3.3. Social dialog i Europa / EMCEF och ECEG

- 4. Fackförbund organiserar global solidaritet**
  - 4.1. Globalt avtal: Rhodia, Frankrike
  - 4.2. Globala fackliga nätverk
    - 4.2.1. *BASF*
    - 4.2.2. *DuPont*
    - 4.2.3. *Novartis*
    - 4.2.4. *Läkemedelsindustrin*
  - 4.3. Solidaritetsinitiativ

Inledning

Kemi- och läkemedelsindustrin är en framträdande aktör i den globala ekonomin. Landvinningar inom hälso- och sjukvård, nya aktiva substanser och introduktionen av framtidsorienterade och miljövänliga teknologier är de nyckelord som karakteriserar såväl industrisektorns speciella roll som dess särskilda ansvar.

ILO skattar att kemi- och läkemedelsindustrin sysselsätter 14 miljoner människor världen över. Kemi- och läkemedelsföretagens sammantagna försäljning uppgick år 2005 till 1 776 miljarder euro.

Kemiindustrin är globalt sammanflätad som nästan ingen annan bransch. I många fall är den en föregångare för den internationella arbetsdelningens utveckling. För att nämna några färskare exempel:

- ⇒ Läkemedelsindustrins forskningscentran koncentreras alltmer till områden nära de ledande universiteten, främst på den amerikanska östkusten.
- ⇒ Allt fler läkemedelsprövningar utförs i Indien, där läkarna är lika kvalificerade men försökspersoner mycket billigare.
- ⇒ Petrokemisk industris första produktionsled nedströms flyttar sakta men säkert mot Mellanöstern.

Utöver detta drabbas fackföreningar och deras medlemmar i allt högre grad av "hästhandeln" mellan multinationella bolags affärsenheter. Konkurrerande företag köps upp medan andra affärsområden säljs av därför att företagsledningen anser att de inte ingår i kärnverksamheten. Detta leder till otrygghet bland arbetstagarna, som i många fall får betala notan med sina jobb när chefernas strategier, genomförda med hjälp av dyra konsulter, inte får de eftersträlvade effekterna.

Denna snabba utveckling har bland annat lett till att ett antal förutvarande globala företag har försvunnit:

- ⇒ Hoechst (Tyskland)
- ⇒ Rhône-Poulenc (Frankrike)
- ⇒ Ciba-Geigy (Schweiz)
- ⇒ Union Carbide (USA)

Nya globala aktörer dyker upp, genom antingen förvärv eller stark regional tillväxt:

- ⇒ Koch Industries (USA)
- ⇒ Huntsman (USA)
- ⇒ Ineos (Storbritannien)
- ⇒ Sabic (Saudiarabien)
- ⇒ Sinopec (Folkrepubliken China)
- ⇒ Dr. Ranbaxy (Indien)

Det är ingen tillfällighet att allt fler indiska och kinesiska företagsnamn dyker upp på marknaden. Den enorma ekonomiska tillväxten i världens två folkrikaste länder har lett till att nästan alla välkända kemikoncerner startar produktionsanläggningar där. Lokala företag från dessa länder köper också in sig i utländska företag och konkurrerar framgångsrikt på världens huvudmarknader.

Samma utveckling pågår i Mellanöstern, där företagen nu börjar använda sina enorma olje- och gasresurser till att genomföra de första leden i raffineringen av petrokemikalier i sina hemländer för att sedan leverera produkterna till Europa eller Asien.

Detta är bara några av de iögonenfallande trender som på ett eller annat sätt påverkar alla fackföreningar inom denna ekonomiska sektor världen över. Denna utveckling kräver en särskild industripolitik och organisationspolitiska kunskaper och det är ett av de ämnen som behandlas i denna rapport.

1. Enskilda sektorer

Rapporten går igenom den aktuella situationen i olika sektorer och tar upp de utmaningar som framtiden kommer att ställa oss inför. ICEMs sekretariat har beslutat att inte göra någon kronologisk tillbakablick på perioden sedan den senaste världskonferensen om kemi- och läkemedelsindustrin år 2001, utom i de fall där detta behövs för att förtydliga vissa aspekter. De många förändringarna av den ansvariga branschsekreterarens funktion är bara ett av skälen till detta beslut.

ICEMs sekretariat vill istället använda årets världskonferens till att konstruktivt analysera framtida utvecklingstrender som kan hjälpa oss att definiera vår globala fackliga strategi och våra prioriteringar för branschen samt komma fram till en handlingsplan för kommande år.

1.1. Växtvetenskap och agrokemi

Ciba-Geigy och Sandoz samgående till Novartis (1996) och Rhône-Poulenc och Hoechst samgående till Aventis (1999) visar oss hur kemiindustrin förändras och hur man nu koncentrerar sig på specifika affärsområden i stället för att erbjuda ett så brett produktsortiment som möjligt. Föreställningen om den s.k. livsvetenskapskoncernen fick de två ovan nämnda företagsgrupperna att först etablera läkemedelsbolag och agrokemiska företag, men bara några år senare övergavs detta koncept och de växtvetenskapliga och agrokemiska verksamheterna såldes.

Detta har lett till ännu större företagskoncentration inom utsädes- och växtskyddsindustrierna. Idag dominerar 6 multinationella bolag nästan 80 % av världsmarknaden.

Företag	Marknadsandel 2005
<i>Syngenta (Schweiz)</i>	18,5 %
<i>Bayer (Tyskland)</i>	16,8 %
<i>Monsanto (USA)</i>	14,5 %
<i>DuPont (USA)</i>	11,5 %
<i>BASF (Tyskland)</i>	9,4 %
<i>Dow Chemical (USA)</i>	7,7 %
<i>Övriga</i>	21,6 %

Källa: Wirtschaftswoche, 19.09.2006

Medan Syngenta och Monsanto är rena agro-företag, är de fyra övriga affärsområden i bredare kemikoncerner, men samtliga har mer eller mindre resultatansvar för den egna verksamheten.

Exempelvis tillkännagav direktören för BayerCropScience i september 2006 att hans grupp skulle skära bort 1 500 av sina 19 000 arbetstillfällen världen över därför att man inte nått vinstmålet om 25 % utan bara 22 %, vilket är en avkastning som andra sektorer inom kemiindustrin bara kan drömma om. BASFs växtskyddsverksamhet sägs redan göra sådana vinster. Även Syngenta uppgav att 500 av 19 000 jobb världen över skulle skäras bort.

Merparten av omsättningen härrör fortfarande från traditionella växtskyddsprodukter (bekämpningsmedel mot ogräs, insekter, svamp och skadedjur). Under tiden håller de stora bolagen på att sälja av omoderna produkter och produkter som ger liten vinst till mindre företag, som huvudsakligen växer upp i utvecklingsländer, eller rensar upp sina portföljer genom att kraftigt reducera antalet substanser i produktsortimentet.

Samtidigt ser vi ett nytt uppsving för FoU för nya substanser. Ett intressant faktum är att allt fler nyheter kommer från Japan, enligt konsultbyrå Agranova (ICIS Chemical Business, 12-18 juni 2006).

En annan trend är tillväxten inom utsädesindustrin. Här köper de stora bolagen inom sektorn upp utsädesföretag, särskilt i USA. Detta affärsområde kommer att bli ännu viktigare under kommande år.

Odling av genmodifierade grödor växer enormt i många industriländer som inte bryr sig särskilt mycket om medborgarnas farhågor. År 2000 odlades 44,2 miljoner hektar med GM-grödor. År 2005 hade denna yta fördubblats till 90,0 miljoner hektar.

Dessa grödor är fördelade enligt följande:

Land	Procentandel
USA	59 %
Argentina	20 %
Canada	6 %
Brasilien	6 %
Kina	5 %
Övriga	4 %

Källa: VCI: Maj 2006

Även om gentekniken går snabbt framåt, som illustreras ovan, är stora delar av befolkningen, särskilt i industrialiserade länder, fortfarande mycket skeptiska till användningen av genmodifierade livsmedel. Det framgår med all önskvärd tydlighet av de reaktioner som väcktes när amerikanskt långkornigt ris förorenades med Bayers genetiskt modifierade ris LL 601.

I den mån som genmodifierade grödor inte används till livsmedel, utan utgör basen för andra produkter (t.ex. nedbrytbara plaster och vegetabiliska oljor för raffinering till biodiesel), är emellertid grön teknik ett attraktivt och växande område för företag.

Men det är just detta område som är fokus för den offentliga kritiken. Rapporter om användningen av växtskyddsmedel som utgör en hälsofara (i USA har exempelvis många domstolsmål inletts mot DuPont och dess svampdödande medel Benlate, som sedan dess återkallats från marknaden) berättar att Indiens utsädesindustri

använder barnarbetare för plantering av fröplantor, och en stark skepticism mot modifiering av växtgener i Europa och Asien kastar en skugga över företags rykte och påverkar ibland direkt deras affärsutveckling och/eller ekonomiska rangordning.

Vissa företag, som Syngenta, tar sitt sociala ansvar och är öppna för diskussioner med icke-statliga organisationer och fackföreningar. Detta bör utnyttjas till förhandlingar om globala ramavtal med ICEM.

1.2. Färger och lacker

Färg- och lackindustrin har sedan sekelskiftet inte drabbats av någon nedgång, till skillnad från många andra sektorer av den allmänna kemiindustrin. Skälet till detta är den hittills obrutna boomen inom den globala byggsektorn. Färg- och lackindustrin domineras globalt av en handfull företag, som inte bara distribuerar färger och lacker för inom- och utomhusbruk utan också är hemmastadda inom andra kemiområden. Exempel här är Akzo Nobel, BASF och PPG. Åter andra har specialiserat sig inom segmentet med ett sortiment av specialfärger.

De 10 företag som hade störst försäljning år 2005 är:

Rang-ordning	Företag	Land	Anställda	Försäljning (inte bara färg!)	Övriga affärsområden
1	Akzo Nobel	Nederländerna	61 340	USD 15,4 miljarder	Saltproducent, papperskemikalier, brandskyddsmedel och läkemedel (Organon)
2	PPG	USA	30 800	USD 10,2 miljarder	Klor-alkali-kemikalier, planglas
3	Sherwin-Williams	USA	29 434	USD 7,19 miljarder	Rent färgkemikalieföretag med eget distributionsnät
4	DuPont Coatings & Color Technologies	USA		USD 6,15 miljarder	Världens största billacktillverkare och världens största titandioxidtillverkare
5	Imperial Chemical Industries	Storbritannien	31 910	USD 10,0 miljarder	Stärkelse, industriadhesiver, arom- och doftämnen (Quest)
6	BASF AG	Tyskland	80 945	USD 50,6 miljarder	Plast, HPM-material, baskemikalier, olje- och gasutvinning (Wintershall) och agrokemikalier
7	Valspar	USA	7 540	USD 2,71 miljarder	Nästan ett rent färg- och lackföretag
8	SigmaKalon	Nederländerna	10 000	USD 2,32 miljarder	Spinoffprodukter från Totals lacker för ett brett tillämpningsområde
9	Nippon Paint	Japan	2 152	USD 1,88 miljarder	Rent färg- och lackföretag
10	RPM	USA	9 213	USD 3,00 miljarder	Färger, lacker och andra gör-det-själv-produkter

1.3. Industrigaser

Industrigaser har många användningsområden och efterfrågan har stigit en tid. Kemikoncerner har fullt upp med att bygga nya fabriker världen över och nya kemikomplex behöver alltid industrigaser, som man antingen får levererade med tankbilar (väg eller järnväg) eller som man kan framställa själv genom att bygga luftseparationsanläggningar. Många kemiska processer behöver rena gaser för att reglera kemiska reaktioner eller för att hindra oönskade reaktioner (användning av så kallade ädelgaser).

Högre gaser används också i tillverkningen av mikrochips.

Ett annat växande affärsområde, som suger i sig åtminstone den maskin- och processtekniska sakkunskapen hos de största industrigasjättarna, är gas-till-vätska-teknik (GTL). När naturgas nu i allt högre grad ersätter råolja i produktionen av plastmonomerer och deras derivat, blir denna teknik allt betydelsefullare när stora fyndigheter påträffas långt från slutanvändaren och distribution via pipeline skulle bli för kostsam.

De första stora anläggningarna, nämligen i Hammerfest (Norge), Europas nordligaste stad, och i Qatar på den arabiska halvön, befinner sig i projekteringsstadiet eller är redan under uppbyggnad. Projektet för Statoil i Norge representerar en kontraktsvolym på € 800 miljoner och är det största bygguppdraget i Lindes historia.

Ett annat användningsområde för industrigaser är sjukvården. Behovet av andningsgaser ökar med den åldrande befolkningen i många industrialiserade länder och tillväxten av en välbeställd medelklass i länder som genomgår snabb utveckling, som Indien, Kina och Brasilien.

Den globala försäljningen inom denna sektor uppgick 2004 till 44,5 miljarder USD, vilket innebär en uppgång med 12,5 % jämfört med föregående år. Under 2005 steg försäljningen med ytterligare 10 % till 49 miljarder USD (källa: Spiritus Industrial Gas Consulting).

Världsmarknaden domineras av 8 koncerner, som tillsammans täcker mer än $\frac{3}{4}$ av den totala efterfrågan på industrigas. Resterande 22,3 % är fördelade på 4000 mindre, huvudsakligen regionala företag. Linde AGs övertagande av BOC Group i september 2006 har sedan dess reducerat detta antal till endast 7 globala aktörer.

Företag	Anställda	Marknadsandel
Air Liquide (Frankrike)	35 900	19,6 %
Praxair (USA)	27 306	13,9 %
Air Products (USA) ¹	19 500	12,6 %
BOC Group (Storbritannien) ²	30 572	11,8 %
Linde (Tyskland)	41 383	11,0 %
Taiyo Nippon Sanso (Japan)	7 496	04,6 %
Airgas (USA)	10 300	03,0 %
Messer (Tyskland)	3 762	01,4 %
Övriga		22,3 %

Källa: Spiritus Industrial Gas Consulting, egna beräkningar

I december 2005 hölls ett inledande möte mellan arbetstagarrepresentanter och deras fackliga företrädare från olika europeiska länder i Blankenberge på initiativ av ICEM-anslutna FNV Bondgenoten (NL) och Centrale Générale (B). Vid detta möte rapporterade ICEMs sekretariat om utvecklingen inom både branschen och enskilda koncerner, och om Linde AGs europeiska företagsråds projekt för att förbättra den ömsesidiga kommunikationen.

1.4. Kroppsvårdsprodukter och kemtekniska hushållsprodukter

Detta är en av de få sektorerna inom kemiindustrin som levererar direkt till slutkonsumenter. Trots dess begränsade storlek omfattar detta konsumentproduktområde mycket skilda produktgrupper och i viss mån även specialprodukter.

Marknadsutvecklingsstatistiken inkluderar t.o.m. en traditionell papperskoncern, Kimberley-Clark. Merparten av detta amerikanska företags intäkter kommer från pappersnäsdukar, toalettpapper, blöjor och pappershanddukar. Alla övriga företag distribuerar kemiska produkter: kosmetika, hushållsrengöringsmedel, kroppsvårdsprodukter.

Den världsledande koncernen är den brittisk-nederländska företagsgruppen Unilever, som i första hand är en livsmedelskoncern.

Utöver att sikta på nya marknader med en växande grupp av välbeställda konsumenter (Asien och Stillahavsområdet och Mellanöstern) ringar nu dessa koncerner in målgrupper som tidigare inte har väckt något större intresse. Under ett antal år har vi exempelvis sett hur försäljningen och produktutbudet på området kroppsvårdsprodukter och kosmetika för män har ökat, särskilt för det allt större antalet äldre män.

Trots dessa stigande försäljningssiffror fortsätter koncentrationen. I oktober 2005 kompletterade exempelvis Procter & Gamble sitt inträde på affärsområdet

¹ Inklusivt alla samriskföretag

² Inklusivt alla samriskföretag

kroppsvårdsprodukter för män genom att köpa upp konkurrenten Gillette för 57 miljarder USD.

Unilever tillämpar en annan strategi, som innebär att ledningen har skurit ned produktsortimentet kraftigt och nu jobbar hårt med att sälja affärsenheter vars avkastning inte uppfyller de interna kraven.

När Unilever sålde affärsområdet frysvaror i slutet av 2005 och under 2006, använde det europeiska företagsrådet sig av en rad pressmeddelanden och andra initiativ för att rikta allmänhetens uppmärksamhet dels mot det faktum att försäljning av företag inte löser några ekonomiska problem, dels mot företagsrådets oro över att ledningen försvagade koncernen. ICEM-anslutna organisationer deltog också i denna protest.

Världens 10 största tillverkare av 10 kroppsvårdsprodukter och kemtekniska produkter för hushåll år 2005:

Rang- ordning	Företag	Anställda	Försäljning (i miljarder USD)
1	Unilever (Nederländerna/Storbritannien)	223 000 (04)	54,4
2	Procter & Gamble (USA)	110 000	68,2
3	L'Oreal (Frankrike)	52 403	17,2
4	Kimberley-Clark (USA)	57 000	15,9
5	Colgate-Palmolive (USA)	35 800	11,4
6	Gillette (USA)	28 700 (04)	10,5
7	Kao (Japan)	19 143	8,7
8	Avon (USA)	49 000	8,15
9	Reckitt Benckiser (UK)	19 900 (04)	7,46
10	Shiseido (Japan)	24 184	5,98

1.5. Plast och polymerer

Processkemi är startpunkten för en lång rad basmaterial.

Olefinkemi:

Många olefinprodukter som HDPE, LDPE, polyester och PVC syntetiseras av etylen och propylen. I många fall har tillverkare täta relationer till de stora oljeproducenterna. Den internationella omfattningen av denna verksamhet idag framgår av följande tabell över de 9 största globala aktörerna inom olefinkemi år 2005:

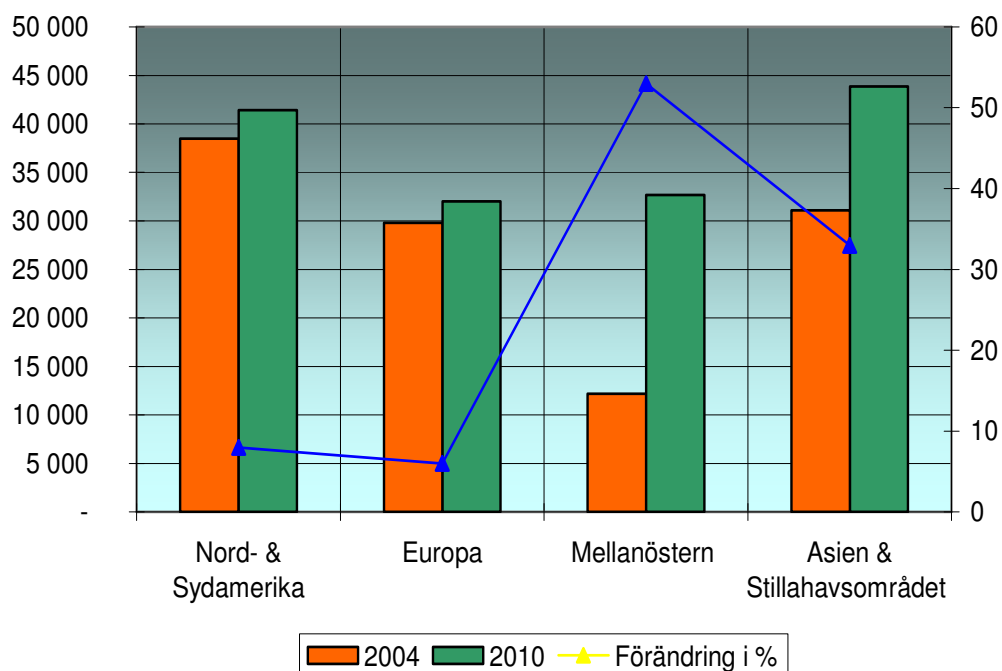
Rang-ordning	Företag	Försäljning (miljarder USD)	Anställda
1	BASF, D	50,63	80 945
2	ExxonMobil Chemical, USA	27,78	Ingen uppgift
3	Mitsubishi Chemical, Japan	18,23	33 496 (2004)
4	Innovene (INEOS), Storbritannien	15	över 8 000
5	SABIC, Saudiarabien	18,23	16 000 (2004)
6	Asahi Kasei, Japan	11,87	25 401 (2004)
7	Reliance Industries, Indien	15,21	12 113
8	Huntsman Inc., USA	12,96	10 800
9	Sumitomo Chemical, Japan	10,97	19 036 (2004)

Ett intressant faktum är att indiska Reliance Industries Ltd (RIL) nu är världens största tillverkare av polyester, som huvudsakligen används som råvara i textiltillverkning.

Det faktum att stora koncerner som BP eller BASF gör sig av med de första leden i petrokemisk raffinering (försäljning av aktier i samriskföretaget Basell till INEOS-koncernen 2005) medan andra företag köper upp dessa marknadsandelar och tillhörande europeiska och amerikanska anläggningar (SABIC, Huntsman och INEOS), visar den nya strategiska inriktningen inom denna sektor.

Regionvis kommer också raffineringskapaciteten att förändras på ett avgörande sätt, vilket utvecklingen av den globala etylenmarknaden visar:

Kapacitetsförändring i 1000 t

Källa: ICIS Chemical Business, juni 2006

Den kinesiska ekonomins enorma behov av ytterligare krackningskapacitet under kommande år skattas på följande sätt av konsulterna Nexant:

Kinas ytterligare behov av anläggningar i global skala år 2015

Substans	Antal anläggningar
Etylen	8 eller 9
Propylen	15 krackningsanläggningar
Styrol	13
LLDPE	20 eller 21
PP	28 eller 29
PVC	20
PTA	29

Källa: ICIS Chemical Business, mars 2006

Plaster

Bortsett från ren olefinbearbetning, finns det en rad plaster som är baserade på ytterligare raffinering. Dessa har mycket specifika egenskaper och används brett inom industrin. Exempelvis används polyuretan inte bara i byggnadsindustrin utan också till skor och bilar. Polykarbonater används till CD- och DVD-skivor och även inom bilindustrin. Som en avrundning av denna produktpalett har vi fler specialprodukter för elektronikindustrin och en mängd syntetiska gummitmaterial.

Bland de 10 största bolagen (2005) inom denna sektor hittar vi världens största kemiföretag (BASF, Dow Chemical, Bayer och DuPont)

Rang-ordning	Företag	Försäljning (miljarder USD)	Anställda
1	BASF, Tyskland	50,63	80 945
2	Dow Chemical, USA	46,3	42 413
3	Du Pont, USA	28,45	60 000
4	ExxonMobil Chemical, USA	26,78	Ingen uppgift
5	Bayer, Tyskland	32,43	93 700
6	Total, Frankrike	26,44	112 877
7	Formosa Plastic, Taiwan	3,67	4 892
8	Innovene (INEOS), Storbritannien	15	över 8 000
9	Shell Chemicals, Storbritannien	29,50	8 500
10	Mitsubishi Chemical, Japan	18,23	33 496 (2004)

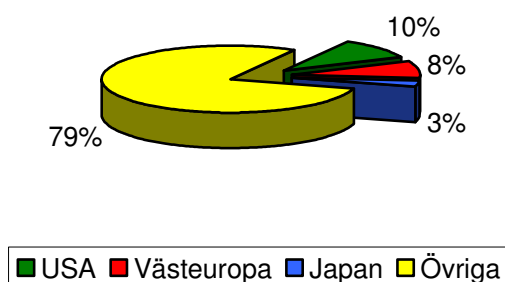
1.6. Kemiska fibrer

Kemiska fibrer representerar 60 % all garntillverkning i världen. Därefter kommer bomull som står för 38 % och ylle som står för 2 %. Den totala globala fiberproduktionen uppgick 2005 till 63,7 miljoner ton (källa: CIRFS).

Inom kemiska fibrer kan vi skilja mellan två typer av tillverkning. Kemiska fibrer av cellulosa är kemiskt förändrade naturmaterial (t.ex. cellulosa). Dessa inbegriper viskos, acetat, rayon osv.

Den andra tillverkningsmetoden för kemiska fibrer bygger på syntes. I namnen på dessa fibrer kan vi lätt känna igen de monomerer som ingår. Denna grupp omfattar polyakryl, polyamid, PVC, polyester, polyetylen osv.

Produktion av kemiska fibrer per region

Källa: IVC

Här bör vi notera att "Övriga", som står för 79 %, främst avser Fjärran östern, men sekretariatet har tyvärr inte gjort någon mer detaljerad indelning. Vad vi däremot vet är att indiska RIL är världens största tillverkare av polyester, som är den viktigaste av de kemiska fibrerna.

Även världens största producent av kortfibrig viskos är ett indiskt företag, Aditya Birla.

Den kinesiska produktionen av kemiska fibrer uppgick förra året till 16,29 miljoner ton. Detta innebär att Folkrepubliken Kina står för 25,58 % av världsproduktionen.

Det faktum att den kinesiska produktionen har ökat med 5 miljoner sedan 2003, föranleder oss att anta att den kinesiska produktionen av kemiska fibrer kommer att öka och ta en större andel av världsmarknaden framöver. Å andra sidan har vissa observatörer av den kinesiska marknaden varnat för överkapacitet. Kapacitetsutnyttjandet har faktiskt också sjunkit under de tre senaste åren, från 78 % till 62 %. En orsak ligger i stigande råvarukostnader i kombination med en ständig prispress på produkterna från Kinas tillverkare av kemiska fibrer och textilindustri.

Europeiska, japanska och amerikanska företag har sedan dess specialiserat sig på högteknologiska fibrer för skyddskläder och den ständigt växande marknaden för fritidskläder. Vi måste vänta och se hur denna marknad kommer att utvecklas vidare.

1.7. Läkemedelsindustrin

Den globala försäljningen av läkemedel, såväl receptbelagda originalläkemedel och generika som receptfria läkemedel, uppgick förra året till över 300 miljarder USD.

De största försäljningsområdena just nu är magsårsmedicin, kolesterolsänkande läkemedel och antidepressiva.

Den åldrande befolkningen världen över innebär en rejäl uppgång för läkemedelsindustrin: Människor över 65 år tar tre gånger så många tabletter och läkemedel som den yngre befolkningen.

Fortsatt ekonomisk tillväxt och stigande välstånd i länder som Kina, Indien, Brasilien och Ryssland leder till förbättrad hälso- och sjukvård. Ökande inkomster och förändrade livsstilar producerar fler välfärdssjukdomar. Novartis skriver exempelvis i sin årsberättelse för 2005 att skattningsvis 160 miljoner kineser har högt blodtryck och 20 miljoner har diabetes.

Den förbättrade ekonomiska situationen i de så kallade tröskelländerna leder till en överproportionell stegring av efterfrågan på effektiva behandlingar. 2004 växte Kinas ekonomi med 9,8 %, men läkemedelsförsäljningen sköt i höjden med 22,5 %. I Indien har bara 35 % av befolkningen tillgång till de läkemedel de behöver. Novartis styrelseordförande Daniel Vasella förutspår att denna siffra kommer att ha stigit till 80 % år 2020.

Sedan 1976, då det första biotekniska företaget grundades i USA, har vi sett en ökning av antalet företag som, så gott som undantagslöst med hjälp av genteknik, ägnar sig specifikt åt att utveckla nya läkemedel. Den biotekniska forskningen sköt fart under 1980- och 90-talen. Vi noterar att läkemedelsjättarna i första hand tenderar att samarbeta med dessa nyetablerade företag.

Exempelvis har den aktiva substansen i det mycket omtalade influensaläkemedlet Tamiflu, som säljs av Roche, sitt ursprung i ett amerikanskt gentekniskt laboratorium. I dessa fall står läkemedelskoncernen för distribution och storskalig tillverikning medan bioteknikföretaget är med och delar på vinsten. Men om en aktiv substans blir en flopp, är det alltid bioteknikföretaget som bär den största risken.

När det biotekniska företaget har etablerat sig ordentligt köps det emellertid ofta upp av en stor läkemedelskoncern. Chiron ägs nu av Novartis och Serono har nyligen köpts av tyska Merck KGaA. När vi tittar på de tio största biotekniska företagen är överrepresentationen av amerikanska företag slående, och även det stora antalet anställda.

Företag	Försäljning (miljarder USD)	Anställda (2005)
Amgen, USA	12,43	18 000
Genentech, USA	6,63	7 000
Biogen Idec, USA	2,42	4 000
Genzyme, USA	2,73	8 500
Serono, Schweiz	2,59	4 750
Applera, USA	1,95	4 500
Chiron, USA	Ingen uppgift	5 400
Gilead Science, USA	2,03	2 500
MedImmune, USA	1,24	2 400
Invitrogen, USA	1,19	4 800

I april 2006 köptes Chiron i sin helhet av Novartis och därför lämnas inte några separata siffror.

Utvecklingen av ett nytt läkemedel slukar enorma penningbelopp. Världsledande Pfizer satte priset för att utveckla ett nytt läkemedel till 1,5 miljarder USD medan dess konkurrenter nämnde ett genomsnitt på 0,8 miljarder USD (Reuters, 27 november 2005). Därav följer att dessa koncerner har ett större tryck på sig att generera motsvarande vinster.

I detta sammanhang är det särskilt viktigt att ha minst en blockbuster, dvs. ett läkemedel som säljer för mer än 1 miljard USD, på marknaden. När patentet för ett storsäljande läkemedel löper ut, är det avgörande att snabbt föra ut ett nytt på marknaden. Om det är tomt i FoU-pipelinan, är det dags att fundera på nya samgåenden.

Vissa marknadsobservatörer förutspår en gynnsam framtid för GlaxoSmithKline, som har många lovande aktiva substanser under klinisk prövning. Andra företag håller ängsligt ögonen på tidsfristen för sina patentskydd. Innevarande år vidtog Sanofi-Aventis rättsliga åtgärder i USA mot distributörer av ett generiskt läkemedel (billigare imitation med samma aktiva substans som originalprodukten), som innebar att intäkterna från blodförtunnaren Plavix minskade avsevärt, trots att Plavix är patentskyddat fram till 2011. Plavix är den av koncernens produkter som säljer näst bäst.

Med undantag av USA är nästan alla stora läkemedelsmarknader reglerade av nationella hälso- och sjukvårdssystem. Alla europeiska regeringar strävar efter att få ner sjukvårdskostnaderna. Efter sjukhusvård är läkemedel den näst största kostnadsposten. Företag tvingas i allt högre grad att motivera sin prispolitik.

Två utvecklingstrender börjar bli urskiljbara här. Den ena trenden kan exemplifieras med att världens näst största producent av generika, Sandoz, har tillkännagivit en 25-procentig prissänkning på 40 % av sina läkemedel i Tyskland från den 1 juni 2006 (Handelsblatt, 24 maj 2006).

Generellt ser vi en koncentration bland generikaföretagen på världsmarknaden. Teva har köpt sin amerikanska konkurrent IVAX, Sandoz har köpt det tyska företaget Hexal, Actavis från Island har köpt det amerikanska bolaget Alpharma, Ranbaxy har köpt tyska Betapharm och Barr Pharmaceuticals har köpt den kroatiska koncernen Pliva, för att bara nämnda några av de största transaktionerna under de två senaste åren.

Världens 10 största tillverkare av generika sedan 2005 är:

Rang- ordning	Företag	Försäljning (miljarder USD)	Anställda
1	Teva, Israel	5,25	14 700
2	Sandoz, Tyskland/Schweiz	3,05	13 397
3	IVAX, USA	Ingen uppgift	Ingen uppgift
4	Watson Pharmaceuticals, USA	1,65	3 844
5	Alpharma, USA	553,6	1 400
6	Barr Pharmaceuticals, USA	1,31	1 900
7	King Pharmaceuticals, USA	1,77	2 795
8	Ranbaxy, Indien	1,27	7 195
9	Mylan Labs, USA	1,26	2 900
10	Andrx, USA	1,06	1 680

Den andra utvecklingstrenden på den europeiska läkemedelsmarknaden är en förändring på medellång sikt vad gäller marknadsföringen. Den dominerande ställning som marknadsföringsavdelningarna har åtnjutit fram till nu kommer att försvagas, åtminstone enligt konsulterna Brüggemann & Freunde (B&F). Denna bedömning bygger på en enkät ställd till 250 marknads- och distributionschefer vid tyska läkemedelsföretag. Call center, brevutskick, produktsidor på nätet, nyhetsbrev via e-post och online-reklam blir allt viktigare och kommer att sänka de betydligt högre kostnaderna för säljrepresentantnäten. Kort sagt betyder detta att arbetstillfällena kommer att gå förlorade.

På dessa områden, som hittills inte har varit särskilt välorganiserade, har fackföreningar kunnat visa upp sin kompetens och ifrågasätta de nya konceptens effektivitet.

År 2005 var de tio största läkemedelsbolagen, i försäljning räknat:

Rang- ordning	Företag	Försäljning (miljarder USD)	Anställda
1	Pfizer, USA	51,3	106 000
2	Johnson & Johnson, USA	50,5	115 600
3	GlaxoSmithKline, Storbritannien	37,27	100 728
4	Sanofi-Aventis, Frankrike	33,77	97 181
5	Novartis, Schweiz	32,56	90 924
6	Roche, Schweiz	26,98	68 218
7	AstraZeneca, Storbritannien	23,95	64 900
8	Abbott Labs, USA	22,34	59 735
9	Merck, USA	22,01	61 500
10	Bristol-Myers Squibb	19,21	43 000

Under det andra halvåret 2006 kan vi, efter år av samgåenden mellan läkemedelsjättarna, nu se hur de medelstora läkemedelsföretagen börjar att sträva efter att förbättra sin marknadsställning genom förvärv.

Denna trend startade med striden om övertagandet av berlinska Schering AG, som vanns av Bayer. Prislappen på 17 miljarder euro gjorde affären till det dyraste företagsköpet någonsin inom hela kemiindustrin. Efter övertagandet är Bayer-Schering nu ett riktigt stort företag. Förloraren, tyska Merck KGaA, köpte några månader senare Europas ledande bioteknikföretag, schweiziska Serano AG, för 10,6 miljarder euro.

Därefter köpte Altana Pharma det danska Nycomed för 4,2 miljarder €, Schwarz Pharma köpte belgiska UCB för 4,4 miljarder € och den amerikanska koncernen Gilead köpte Myogen för 2,5 miljarder USD. Det är tydligt att konsolideringsprocessen bland läkemedelsbolagens mittfält är långt ifrån överstånden.

GlaxoSmithKline (GSK) har nyligen presenterat en helt ny prissättningsmodell. En representant för företaget tillkännagav att man nyligen har ingått ett avtal med två europeiska regeringar om att införa ett flexibelt prissystem. Om kliniska studier visar att ett läkemedel är effektivare kommer GSK att ha rätt att höja priset och om det visar sig vara betydligt mindre effektivt måste företaget sänka priset på läkemedlet i fråga.

Vi måste vänta och se i vilken mån denna marknadsstrategi kommer att fungera och om en helt annorlunda prispolitik får fäste.

Läkemedelsföretagens prispolitik spelar också en viktig roll i den intensiva globala debatten om kampen mot aids, tropiska sjukdomar (malaria, denguefeber), tuberkulos och andra mycket sällsynta men allvarliga sjukdomar (vanligen kallade "övergivna sjukdomar").

Det är främst det skrämmande stora antalet hivsmittade människor – framför allt i de fattiga länderna i södra Afrika – som har lett till att detta ämne har behandlats inte bara av FN och dess relevanta underorganisationer, som WHO, utan också av en lång rad NGOer, stiftelser och andra institutioner. Här är inte bara utbildning av stor betydelse utan också medicinsk vård av patienter. Läkemedelsbolag har fått hård kritik för sin brist på ansvarskännande.

Läkemedelsbolagen själva, eller stiftelser som inrättats för detta ändamål, har emellertid tagit ett flertal initiativ som har gjort det möjligt att förbättra sjukvården i många regioner. Läkemedelsbolagen har reagerat på den offentliga kritiken och sänkt priserna på aïdsläkemedel avsevärt i utvecklingsländer.

Trots allt detta anser ICEM att priserna på dessa läkemedel fortfarande är för höga. Läkemedelskoncerner fortsätter att erbjuda antivirala cocktails som enbart består av de egna läkemedlen, istället för blandningar av de bästa aktiva substanserna. Det är också obegripligt att dessa bolag, när de ställs inför denna massmisär, inte är beredda att låta generiska versioner av sina produkter tillverkas i de särskilt drabbade fattiga länderna.

Som ett led i ICEMs globala hiv-/aïdsprojekt, försöker vi att spela vår roll för att förbättra vården, särskilt för arbetare och deras familjer.

Även andra tropiska och "övergivna" sjukdomar dödar ett oräkneligt antal människor varje vecka. Även här har läkemedelsindustrin en huvudroll att spela och den måste acceptera att ta på sig denna roll i större utsträckning. Läkemedelsindustrin måste matcha det enorma och fantastiska ekonomiska stöd som Bill and Melinda Gates Foundation lämnar till i första hand tropiska sjukdomar.

1.8 Specialkemi

Termerna fin- respektive specialkemi täcker ett mycket stort antal substanser som samtliga har åtminstone ett kännetecken gemensamt, nämligen att det är fråga om mindre kvantiteter av mycket komplexa molekyler, som måste syntetiseras i flera stadier. I extrema fall kan det ta veckor att producera dessa komplexa strukturer.

Strukturen hos dessa ämnen medför att specialiserade kemiföretag producerar inom alla slags nischer, men för det mesta handlar det om ett produktled mellan råvara och slutprodukt. De flesta företagen utgår också från petrokemiska produkter. Brant stigande oljepriser har pressat upp kostnaderna för basråvaror, samtidigt som sluttillverkarna trycker på för att få finkemikoncernerna att hålla stabila priser.

Detta ledde exempelvis till att CIBA Specialty Chemicals, ett av världens största specialkemiföretag, meddelade att 2 500 av företagets anställda världen över kommer att förlora sina jobb. Inom specialkemi utgör priserna för råvaror cirka 40–50 % av de totala kostnaderna.

Specialkemi täcker många olika affärsområden: aromämnen och doftämnen, plasttillsatser, livsmedelstillskott, pigment, färgämnen, katalysatorer,

flamskyddsmedel, komponenter till vattenrening, bindemedel, aktiva läkemedelssubstanser och många fler.

På vissa områden försöker nya länder att tränga sig in på marknaden. Indien har nu ett stort antal företag som erbjuder aktiva läkemedelssubstanser som de producerar mer kostnadseffektivt än många andra företag. I en färsk rapport från ILO konstateras att bortsett från USA är det Indien med sina 70 FDA-testade läkemedelsföretag som har det största antalet företag inom detta område.

Lägg därtill den ökade press på specialkemiföretagen som följer av att de stora läkemedelsföretagen brukar ta hand om en större andel av produktionen internt när försäljningen minskar.

Nedan anges världens största specialkemiföretag i alfabetisk ordning, år 2005:

Företag	Försäljning (miljarder USD)	Anställda	Produkter
Chemtura, USA	USD 2,99 miljarder	6 600	Plast- och oljetillsatser, flamskyddsmedel, tillsatser för simbassänger
Clariant, Schweiz	USD 6,22 miljarder	23 383	Textilfärger, rengöringsmedel, industrikemikalier, färgpigment, tillsatser för textilier
Cognis, Tyskland	USD 4,19 miljarder	8 059	Oleokemi, livsmedelstillsatser, fettsyror, syntetiska lösningsmedel
Dainippon Ink, Japan	USD 45,0 miljarder	25 634	Bläck, färger, byggnadskemi, lacker, PET-flaskor
Degussa, Tyskland	USD 13,92 miljarder	45 553	Lacker och fyllmedel, fin- och industrikemikalier, HPM-material och specialplast
Eastman Chemical, USA	USD 7,06 miljarder	12 000	Kemiska fibrer, PET, lacker, bindemedel
Hexion Specialty Chemicals, USA	USD 4,47 miljarder	7 000	Värmebeständiga ytor, epoxihartser, formaldehyd, färger
Hitachi Chemical, Japan	USD 5,13 miljarder	17 065	Kemikalier för elektronikindustrin, lacker och ytbeläggningar
Lubrizol, USA	USD 4,04 miljarder	7 500	Olje- och smörjtillsatser
Rohm och Haas, USA	USD 7,99 miljarder	16 519	Bindemedel för färger, plasttillsatser, akrylat, salt

2. Industripolitiska frågor

Den stora vikten av miljö- och arbetarskydd, särskilt vid hantering av kemikalier, har under många år varit utgångspunkten för kemifackens centrala verksamhetsområden. På tv har vi bevittnat tragiska katastrofer som Seveso och Bhopal, som har visat hur viktigt det är för människan och miljön att processer för kemikalietillverkning och kemiska ämnen hanteras ansvarsfullt.

Här har industrigrupper tvingats att ta på sig allt större ansvar. Både fackförbunden, som tillvaratar sina medlemmars intressen på fabrikerna, och en mycket kritisk allmänhet kräver att industrin ska ta sitt ansvar och vill också veta vilka processer som används på fabriker och eventuella miljörisker som de innebär.

Detta har lett till att industrin har tagit ett flertal initiativ och t.ex. infört slutna produktionssystem, återanvändbara ämnen och miljövänliga processer.

Men mycket återstår att göra. Därför deltar ICEM i alla globala initiativ och avtal som leder till förbättrade arbets- och levnadsförhållanden för arbetarna och deras familjer, särskilt i situationer där det går att föra en konstruktiv diskussion med företrädare för kemiföretag eller deras sammanslutningar. Nedan beskrivs de viktigaste av dessa initiativ.

ICEMs sekretariat anser dessutom att det är nödvändigt att ta ställning till ett antal branschöverskridande industripolitiska frågor, bl.a. prisutvecklingen för energi och råvaror, som påverkar de totala kostnaderna inom kemiindustrin betydligt mer än höjda löner, fluktuerande valutakurser och miljöskydds krav. Kostnadsutvecklingen är också en viktig konkurrensfaktor inom multinationella företagsgrupper som har fabriker i olika länder. Även av detta skäl engagerar ICEM:s medlemsorganisationer sig alltmer i sina respektive regeringars nationella och/eller regionöverskridande energidebatter.

Detsamma gäller frågan om ny bioteknik. En förutsättning för att man ska lyckas med att skapa fler nya och säkra arbetstillfällen i länder med höga lönenivåer och gott om högkvalificerade arbetstagare, är att företagen investerar i 2000-talets framtida tekniker. Exempel från USA, Israel och Japan visar hur detta kan fungera.

2.1. Ansvar & Omsorg och hållbar utveckling

Ansvar & Omsorg är ett frivilligt initiativ som tagits av den globala kemiindustrin. Tanken föddes i Kanada, där den kanadensiska kemiindustrins branschorganisation 1984 publicerade riktlinjer för "Ansvar & Omsorg" (A&O). Sedan har alla andra branschorganisationer följt detta exempel.

Ansvar & Omsorg har satt upp målet att förbättra hälsa, säkerhet och miljöskydd inom kemiindustrin. Först görs en sträng granskning av ett företags energiförbrukning, avfallshantering, kemikalieförvaring, arbetar- och hälsoskydd samt interna miljövård och om företaget uppfyller kraven tilldelas det ett certifikat som ger företaget rätt att i 3 år använda A&O-emblemet i sin företagsreklam (dock inte produktreklam). Efter tre år görs en ny granskning och om företaget även då uppfyller kraven får det behålla sitt certifikat. Om ett företag driver flera fabriker måste varje fabrik godkännas i A&O-granskningen.

2003 sporrade kemiorganisationernas internationella råd (ICCA) engagemanget i denna process genom att formulera ett globalt avtal för initiativet. Dessutom skärptes

kraven till att omfatta hela produktionskedjan, inklusive leverantörer, speditörer och kemikaliehandlare. Rådet tänker också utöka antalet medverkande företag.

Här ligger också ett av problemen med detta initiativ. Å ena sidan kritiserar många icke-statliga organisationer detta frivilliga och icke bindande initiativ för att det saknas rättsliga och bindande regler. Å andra sidan måste det erkännas att de kriterier som fastställts av Ansvar & Omsorg är mycket strängare än de kriterier som företagen normalt åläggs att uppfylla, t.ex. enligt europeiska EMAS miljörevision och den internationella standarden ISO 14001. Det är just inkludandet av säkerhets- och hälsoskydd på arbetet som gör detta initiativ intressant även för fabriksarbetarnas företrädare och deras fackföreningar.

Det bör också påpekas att 100 styrelseordföranden vid stora kemiföretag och 44 av ICCA:s 52 medlemsorganisationer, enligt uppgift från industrin, hittills har anslutit sig till initiativet Ansvar & Omsorg. Följaktligen finns det utrymme att öka antalet medverkande företag.

På ett eller annat sätt ger detta initiativ fackförbunden särskilt goda möjligheter att ställa företagen till svars.

Begreppet *hållbar utveckling* myntades i rapporten från FN:s så kallade "Brundtlandkommission". I korthet står begreppet för "en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov".

Det som kanske går förlorat i denna kortfattade definition är det centrala huvudtemat begränsning, just med avseende på ekosystemets resurser. Rent allmänt beskrivs hållbarhet som det balanserade och samtidiga uppnåendet av miljömässiga, ekonomiska och sociala mål på basis av lika rättigheter.

Denna något oklara definition har under åren följts upp med allt mer bindande deklARATIONER på FN-nivå, t.ex. Agenda 21 som del av Kyotoprotokollet, vid Riokonferensen (1992) och i handlingsplanen från Johannesburg.

Många av dessa och även andra initiativ har kommit att tas med i UNEP:s globala kemikaliestrategi (SAICM), som antogs i februari 2006.

2.2. Den globala kemikaliestrategin

I februari 2006 bjöd UNEP, FN:s miljöprogram, in berörda parter till den internationella konferensen om kemikalieförvaltning (ICCM) i Dubai. Vid denna konferens antogs ett världsomspännande program för kemikalieförvaltning, nämligen *Strategic Approach to International Chemical Management (den globala kemikaliestrategin)*.

Den globala kemikaliestrategin består av tre delar, först Dubai-deklarationen om global kemikalieförvaltning, därefter en övergripande policystrategi (Overarching Policy Strategy, OPS) och slutligen en globala handlingsplan (Global Plan of Action, GPA).

Syftet med den globala kemikaliestrategin är att främja en process som ska vara så bindande som möjligt för alla länder och som kommer att samla regeringar, kemiindustrin, fackförbund och icke-statliga organisationer runt samma bord i syfte

att för varje enskild land fastställa reglerna för kemikalieförvaltning och vilka bestämmelser, förbud eller skyddsregler som behöver införas.

Det faktum att detta är de enskilda staternas vilja sägs uttryckligen i Dubai-deklarationen, som undertecknades av alla stater som deltog i konferensen. Den övergripande policystrategin reglerar hur dessa nationella processer ska genomföras i de olika staterna och hur detta ska kontrolleras administrativt. Slutligen innehåller den globala handlingsplanen en lista över alla möjliga och tänkbara problemområden som ska tas upp på både det nationella och det internationella planet.

Den globala kemikaliestrategin befinner sig fortfarande i sin linda. Den är i stora drag jämförbar med EU:s REACH-initiativ, men den globala kemikaliestrategin är ett frivilligt initiativ som endast har begränsad bindande kraft. Just nu pågår 5 regionala lanseringskonferenser världen över.

Vid ICEM:s världskonferens i år är det i allra högsta grad aktuellt och nödvändigt att granska innehållet i den globala kemikaliestrategin, eftersom vi måste ta tillvara de avsiktligt inbyggda möjligheterna för fackföreningsrörelsen att engagera sig, oavsett eventuellt motstånd från regeringen i ett eller annat land. Det är i just sådana fall som det är viktigt att ICEM medverkar till att utöva internationella påtryckningar för att få in fackförbunden på spelplanen igen.

2.3. REACH (Registration, Evaluation and Authorization of Chemicals)

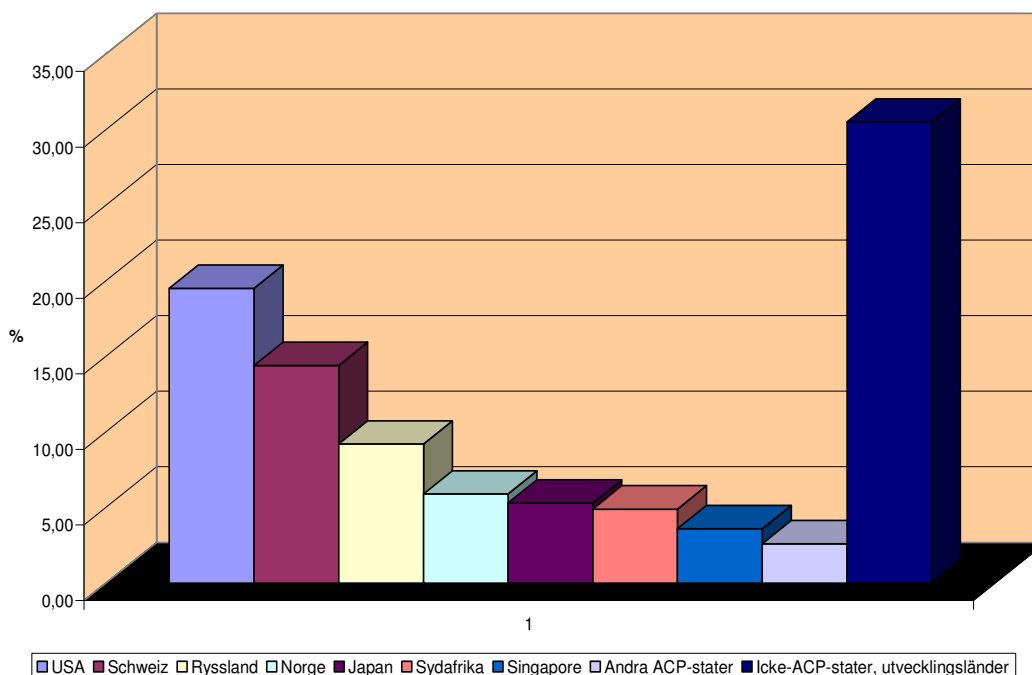
2001 publicerade EU-kommissionen sin "Vitbok om den framtida kemikaliepolitiken", vars kärnpunkt var registrering, utvärdering och godkännande av kemikalier, förkortat REACH, av en europeisk kemikaliemyndighet (ECHA), som ska inrättas i Helsingfors. Det mål som EU-kommissionen ställde upp var att vända på bevisbördan: i framtiden kommer det inte längre att vara myndigheternas uppgift att bevisa att enskilda ämnen är farliga utan det kommer att vara kemikalietylverkarnas och importörernas sak att bevisa att kemikalierna inte är farliga.

De merkostnader för kemiindustrin, som är en oundviklig följd av detta, och de eventuella konsekvenserna för anställda i branschen gav näring åt en årslång strid om EU-direktivets rättsliga form. Just nu förmodas det att direktivet ska träda i kraft under 2007.

I den politiska debatten inom EU spelade ICEM:s systerorganisation, Europeiska federationen (EMCEF), en utomordentligt framträdande roll.

Eftersom alla länder som exporterar till EU måste tillämpa detta direktiv är REACH även en angelägenhet för ICEM. En studie av Europaparlamentet i mars 2006 visade att enskilda länders och regioners export till EU kommer att påverkas av lagstiftningen:

Procentandel av exporten till EU som påverkas av REACH

Olika studier och skattningar har kommit fram till att kostnaden för registrering av de nya kemikalierna kommer att uppgå till ungefär 3,5 miljarder euro under de första 11 åren.

[Exakt vad kommer REACH att reglera?](#)

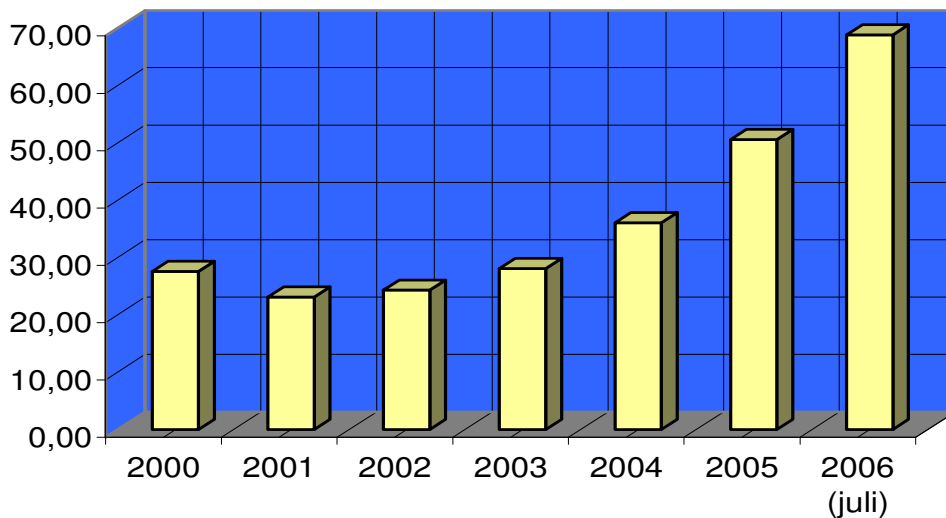
- Alla kemiska ämnen (utom kosmetika och läkemedel) som tillverkas i större kvantiteter än 1 ton om året måste registreras.
- Om produktionsvolymen överstiger 10 ton om året måste en kemikaliesäkerhetsrapport (CSR) utarbetas.
- Företag som distribuerar en och samma kemikalie får bilda konsortier för att hålla nere antalet djurexperiment och kostnader. Detta är modellen "en substans – en registrering" (OSOR).
- Farliga substanser och substanser som utgör en hälsorisk kommer endast att få ett tillfälligt godkännande av Europeiska kemikaliemyndigheten, tills de ersätts av en ofarlig substans.
- Det totala antalet kemikalier som ska registreras inom EU skattas till cirka 30 000.
- 18 månader efter förhandsregistrering av substansen kommer Europeiska kemikaliemyndigheten att publicera de framlagda datauppgifterna på sin webbplats.

2.4. Energi- och råvarukostnader

Energikostnader och råvarupriser spelar en viktig roll inom kemiindustrin. Absolut viktigast här är priserna för råolja och naturgas, eftersom en stor del av de substanser som bearbetas inom kemiindustrin syntetiseras av dessa råvaror. Experterna säger att råvarupriserna kan representera 40–50 % av de totala kostnaderna för kemikalieproduktionen.

Det är mot denna bakgrund som råoljeprisets utveckling under de senaste två åren har varit av yttersta vikt för kemiindustrin och motiverat multinationella bolag att fatta beslut om investeringar.

Råoljepris per fat (USD)

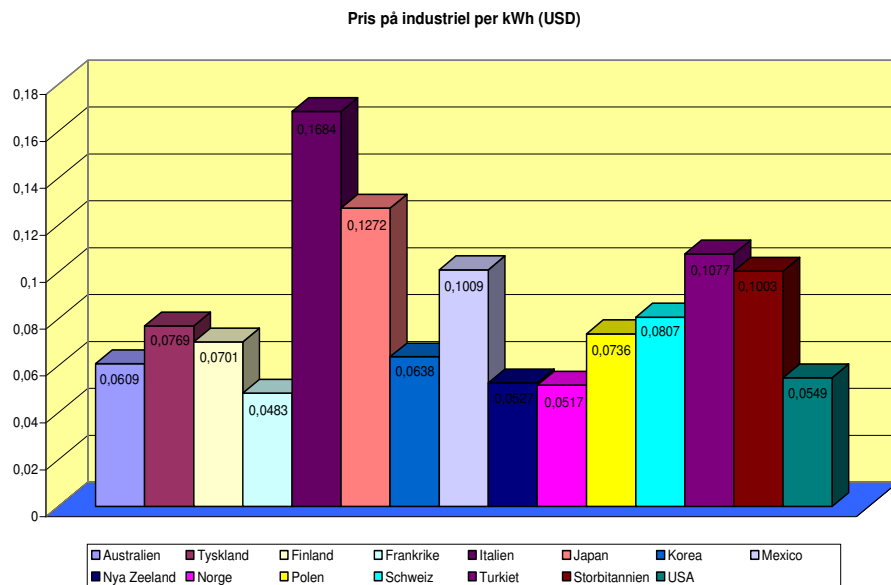
Källa:
OPEC Bulletin, Petroleum Intelligence Weekly;
data baserade på genomsnittsvärden för valda OPEC-råoljor

Många experter hade förväntat sig att råoljepriset skulle passera gränsen 80 USD före utgången av 2006, men sedan andra hälften av september har priset stadigt sjunkit och ligger nu under USD 60. Det uttrycks redan euforiska förhoppningar om att priset ska sjunka ända ner till 40 USD. Även om nuvarande spot-marknadstrender visar hur svårt det är att beräkna priserna, måste vi konstatera att jämfört med 2004 kommer råoljepriset att förbli högt.

Företag i det första processledet har lättare att ta ut det högre priset i sina produkter, men företag inom fin- och specialkemibranschen hamnar mellan två stolar eftersom den hårda konkurrensen hindrar dem att höja priset på de egna produkterna. De krympande vinster som blir en följd av detta är sedan alltför lätta att kompensera genom att minska personalstyrkan.

Elpriserna är en annan viktig faktor när kemiföretag beslutar om lokaliseringen av sina fabriker. Kemiindustrin är som helhet känd för att vara en av de energintensivaste branscherna. Inom enbart EU finns det stora variationer vad gäller priset för industriell el för företag som förbrukar 70 gigawattimmar eller mer per år. De högsta kostnaderna betalas i Italien där priset ligger på 8,24 eurocent per kilowattimme, och det lägsta av Lettland där priset är 3,27 eurocent. Däremellan finns medlemsländer som Tyskland som betalar 8,21 eurocent, Frankrike 5,0, Spanien 4,93, Storbritannien 4,89, Polen 4,60 och Rumänien 6,38. (Källa: EUROSTAT; juli 2005).

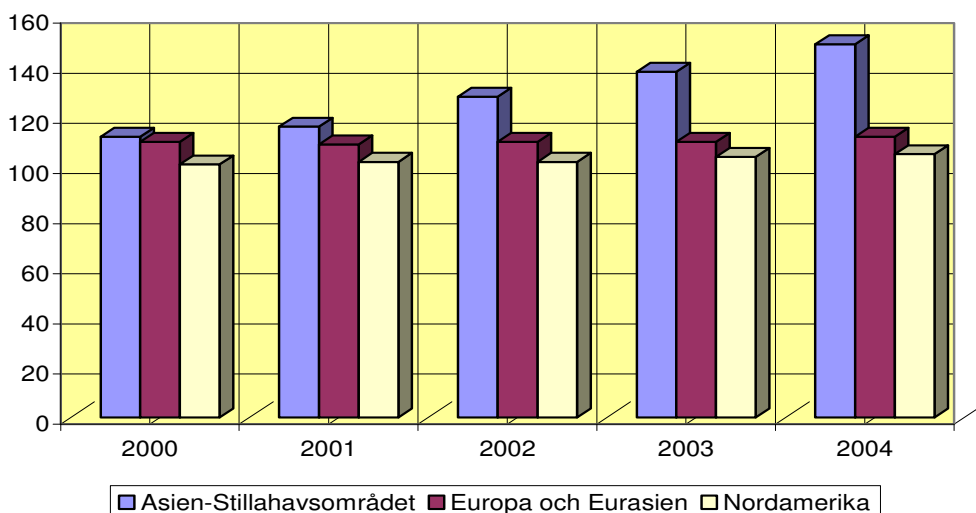
I ett globalt sammanhang ser bilden ut som nedan (i den mån som det finns motsvarande data):

Källa: Internationella energimyndigheten (IEA), 2006
I siffran från USA ingår inte skatt!

En annan faktor som fortsatt kommer att påverka både råvarukostnaderna och elkostnaderna är att efterfrågan på dessa produkter, särskilt från den kinesiska ekonomin, kommer att öka dramatiskt inom den omedelbara framtiden. Detta framgår också av BP:s globala energistatistik (situationen i juni 2005)

Utveckling av den globala energiförbrukningen (1994=100%)

2.5. Bioteknik

Bioteknik betraktas allmänt som en av framtidens tekniker. I den offentliga diskussionen avses med bioteknik inte traditionella biotekniker som ölbrygning, fermentering av soja eller mjölksyrafermenteringen av surkål, som har varit kända världen över i tusentals år, utan den målinriktade gentekniska modifieringen av organismer eller grödor för att få fram specifika kvaliteter.

På senare tid har denna moderna gren av biotekniken delats in i tre arbetsområden:

⇒ *vit bioteknik* använder förnybara råvaror som utgångspunkt för nya produkter.

⇒ *röd bioteknik* används för att utveckla nya läkemedel och andra medicinska tillämpningar som diagnostisering och behandling.

⇒ *grön bioteknik* används för att mutera grödor så att de blir mer resistenta mot skadedjur och för att öka näringsinnehållet av vissa ämnen, t.ex. vitamin A i ris.

Det är just resultaten av den vita biotekniken som välkomnas mest överallt i världen eftersom de bidrar till att minska slöseriet med ändliga råvaror som råolja, och är naturligt biologiskt nedbrytbara samt oskadliga för miljön. Exempel är bl.a. framställning av biodiesel från raps eller sockerbeta, förnybara rengöringsmedel, nya bomullssorter med nya fiberkvaliteter och framställning plast från majs eller potatis.

Även den röda biotekniken är allmänt accepterad eftersom den gör det möjligt att utveckla nya läkemedel eller organiskt aktiva substanser med terapeutiska effekter som hittills varit ouppnåbara. Dessa aktiva substanser utvanns tidigare från sällsynta växter och framställs nu med användning av muterade bakterier. Världen över har många bioteknikföretag redan grundats inom detta lukrativa forskningsområde med fokus på att utveckla nya, medicinskt aktiva substanser.

Många av dessa små grundarföretag erbjuder sina uppfinningar till de stora läkemedelsbolagen i utbyte mot del i vinsten, som ger dem möjlighet att fortsätta med sin forskning. Denna affärsmodell kan bli synnerligen lukrativ, men om bioteknikföretagen inte får fram några nya framgångsrika produkter befinner de sig snabbt i ekonomisk fara eftersom de risker som är förenade med forskning har flyttats över från de stora läkemedelsbolagen till bioteknikföretagen.

När de har lyckats säkra en permanent plats på marknaden blir dessa företag åtrådda objekt för uppköp av större bolag, vilket kan exemplifieras med Chiron (USA) och Serono (Schweiz).

Den genetiska mutationen av växter som ingår i livsmedelskedjan är föremål för heta diskussioner i många industriländer. Exempelvis har EU utfärdat ett importförbud mot genetiskt modifierade växter som soja, ris och vete. Genetiskt muterade växter kommer förvisso inte att utrota svälten i världen men näringstillståndet kan potentiellt förbättras av den riktade berikningen av grödor med viktiga näringsämnen. Tillförandet av skadedjurs- eller svampresistenta gener innebär att behovet av bekämpningsmedel minskar avsevärt, vilket är bra för både miljön och bönderna på fältet.

Det finns emellertid fortfarande en mycket stor skepticism och oro för att nya risker kan ligga på lur i dessa muterade livsmedel och framträda när livsmedlen konsumeras. Med tanke på att man i andra delar av världen, i synnerhet på den amerikanska kontinenten, bedriver storskalig odling av genetiskt modifierade grödor som kommer in i livsmedelskedjan, skulle man kunna förvänta sig att ett eventuellt hot mot hälsan redan skulle ha upptäckts. Hittills har emellertid inget sådant hot rapporterats.

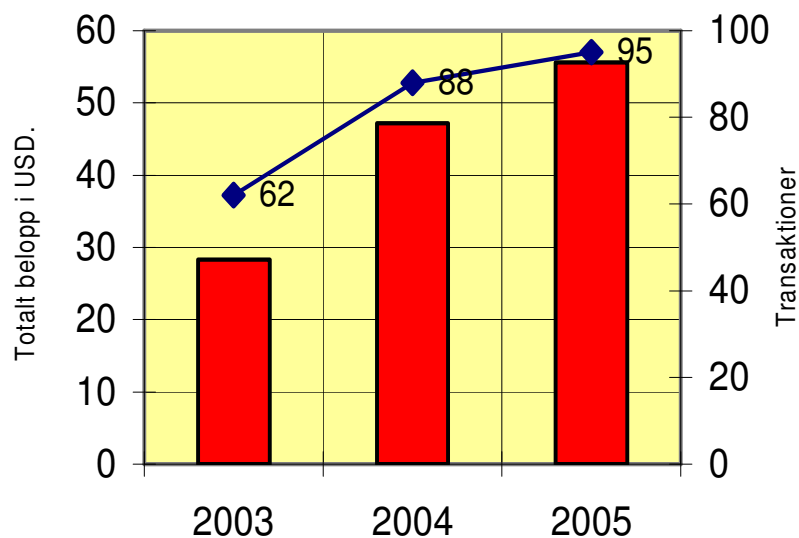
3. Utmaningar för fackföreningsrörelsen

Globala ekonomiska förändringar med åtföljande stora förändringar av den internationella arbetsdelningen påverkar en sådan bransch som kemiindustrin, som redan har en global verksamhetsbas.

Detta ställer arbetstagarna och deras fackföreningar inför särskilda utmaningar. I detta avsnitt beskrivs några av de centrala utmaningarna.

3.1. Samgåenden och företagsköp

Antalet företagsköp och samgåenden har ökat betydligt under senare år. En studie med titeln "Chemical Compounds" av PricewaterhouseCoopers (PwC) undersökte de senaste årens samgåenden och företagsköp för vilka transaktionskostnaderna översteg 50 miljoner USD. Studien visade följande:

De sammanlagda kostnaderna vid samtliga transaktioner uppgick under 2005 till USD 55,6 miljarder, dvs. nästan en fördubbling, men denna siffra överskreds redan under första hälften av 2006 då motsvarande belopp uppgick till cirka USD 58 miljarder.

Även de betalda beloppen har stigit enormt. 2003 uppgick den största affären till 4,4 miljarder USD (förvärvet av Ondeo Nalco), men redan 2005 kostade samgåendet mellan Innovene och INEOS 9 miljarder USD. Det dyraste förvärvet innevarande år är Linde AGs köp av BOC Group för 17,1 miljarder USD.

Mätt i transaktionsvolym skedde runt 46 % av alla samgåenden under de senaste 3 åren i Västeuropa, tätt följt av USA med 41 %.

Vidare har det skett en stor förändring vad gäller de kemibranscher som berörs: inledningsvis skedde majoriteten av förvärven bland fin- och specialkemiföretag, men 2005 var det råvaruindustrin som var det dominerande området. Ett annat karakteristiskt drag var det stigande antalet företagsförvärv som gjordes av så kallade aktiefonder.

Alla aktuella siffror pekar på en fortsatt koncentration inom kemi- och läkemedelsindustrin. Detta gör det ännu viktigare för fackförbunden att i god tid

engagera sig i processen vid förvärv eller försäljning av affärsområden för att bättre kunna skydda arbetstagarna från de negativa konsekvenserna.

Just på detta område skulle det vara förnuftigt att organisera ett internationellt erfarenhetsutbyte för att bättre kunna samordna fackliga aktiviteter och komma fram till olika möjligheter att påverka. Det faktum att t.ex. indiska och sydafrikanska koncerner har blivit mer aktiva när det gäller företagsförvärv visar att ett sådant erfarenhetsutbyte inte skulle bli enkelriktat utan vara till ömsesidig nytta globalt sett.

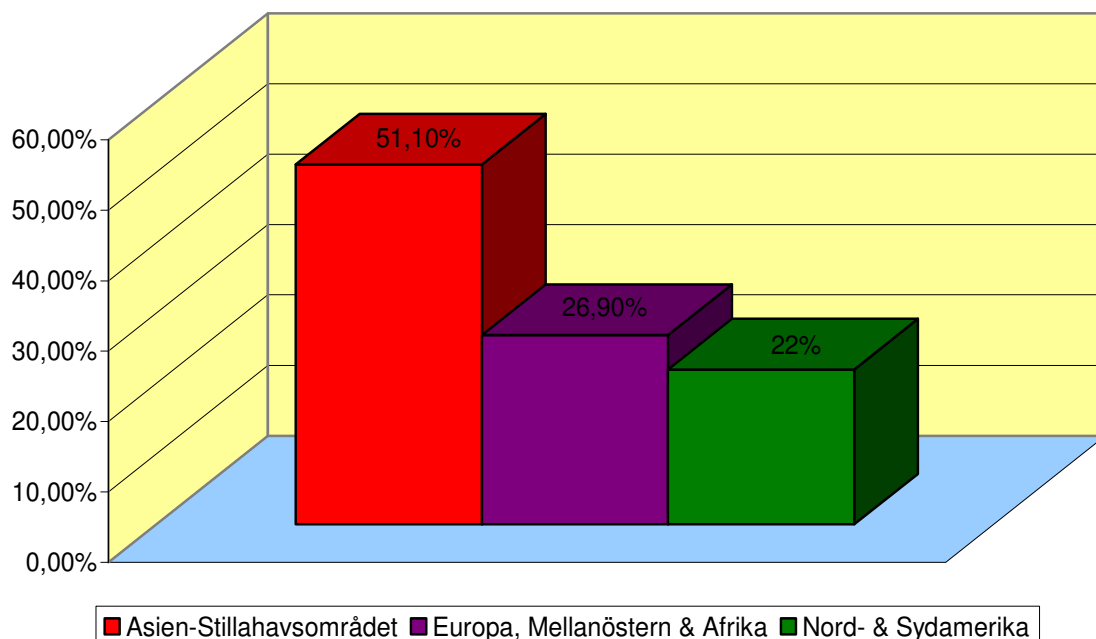
Redan i januari 2005 påpekade Simon Smith vid Celerant Consulting i European Chemical News att över hälften av alla framgångsrika samgåenden och förvärv förstör mer värde än vad de skapar. I de flesta fall har detta lett till att de nya företagen har skurit ned antalet arbetstillfällen, vilket inte skulle ha varit nödvändigt om inte samgåendena hade genomförts. Detta är ett annat argument som fackförbunden måste föra fram till företagsledningarna.

3.2. Prognoser för framtiden: Föränderliga marknader – föränderliga jobb

Allt fler investeringar kommer att göras och nya fabriker kommer att byggas i tillväxtregionerna i arabvärlden och Asien, i synnerhet Kina och Indien. Detta framgår av nya siffror.

Enligt en undersökning av IBM (i: Chemical Week – 21 september 2005), gjorde kemiindustrin under första halvåret 2005 följande investeringar i angivna regioner:

Projektering av kemianläggningar per region

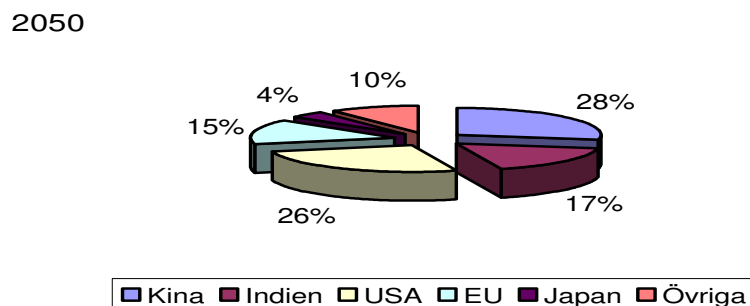
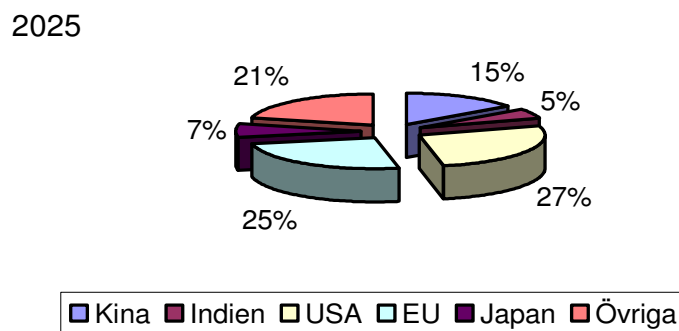
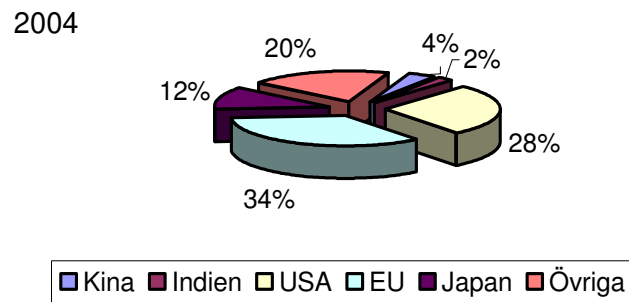

För forsknings- och utvecklingsområdet såg situation förvånansvärt likartad ut: Asien-Stillahavsområdet 49 %, Europa/Mellanöstern/Afrika 28 % och Nord- och Sydamerika 23 %.

Först och främst innebär det ökade välståndet i dessa regioner att allt fler människor efterfrågar varor och tjänster som de tidigare inte hade råd med. I så måtto betjänar industrin först nya och växande marknader. Om de nuvarande mönstren kvarstår, kommer hälften av världens befolkning att bo i Kina och Indien år 2050.

Många företag står nu inför frågan om Asien, med sin relativt unga befolkning och många välutbildade arbetstagare, inte är ett bättre val än exempelvis Europa med sin kraftigt åldrande befolkning. Med dagens låga transportkostnader är det redan möjligt att förlägga produktionen var som helst i världen oavsett avståndet till marknaden – bortsett från andra kriterier, som efterfrågestyrd produktion som kräver korta och exakt punktliga leveranskedjor.

Det långsiktiga utvecklingsmönstret visar att Indiens och Kinas andelar av den globala ekonomin kommer att öka, inte bara i absoluta siffror utan också relativt sett:

Källa: UN, Deutsche Bank Research, Die ZEIT och Wirtschaftswoche

Samma antaganden gäller för kemiindustrin. Exempelvis har den europeiska branschorganisationen CEFIC i sitt dokument "Horizon 2015" påpekat det faktum att den europeiska kemiindustrin år 2002 hade 28 % av världsmarknaden, att den amerikanska kemiindustrin stagnerade vid blott 26 %, att Asien (utom Japan) hade nått 24 % (jämfört med ynka 13 % år 1990) och att Japans andel hade krympt till under 10 %.

CEFIC skattar att den europeiska kemiindustrin år 2015 kommer att ha förlorat sin ledande ställning och, beroende på vilka prognoser man följer, kommer att behålla mellan 16 och 23 % av världsmarknaden.

Som ett exempel på en sådan förändring kan man peka på vinstutvecklingen för Kinas olje- och kemiindustri. Från 2004 till 2005 steg vinsten med 32,3 %, till 370,79 miljarder RMB.

Utöver detta går nästan 30 % av alla nuvarande investeringar inom kemiindustrin till Kina. Mellan 2002 och 2005 uppgick denna siffra till 120 miljarder i direkta investeringar (från: ICIS Chemical Business, 11-17 september 2006).

Dessa föränderliga marknadsandelar representerar en utmaning för fackförbunden eftersom de också innebär ytterligare personalnedskärningar i Europa. Multinationella bolag bygger sina fabriker på platser världen över men arbetarna kan inte flytta dit. Å andra sidan skapas välavlönade jobb i regioner som fram till nu har varit fattiga.

Denna utveckling utgör en ny utmaning för den globala fackliga solidariteten. Man skulle exempelvis kunna tänka sig att hjälpa kinesiska arbetare att organisera demokratiska fackföreningar, och då i samarbete med fackförbunden från moderbolaget börja med multinationella bolag. Eller är det möjligt att hjälpa indiska fackföreningar att organisera på samma sätt som de delvis lyckats med i Latinamerika sedan 1980-talet?

De första, okomplicerade petrokemiska processleden, som polyeten (PE) och polypropylen (PP) förläggs inte bara till Kina utan också i ökad omfattning till Mellanöstern (Saudiarabien, Qatar, Kuwait, Iran, Abu Dhabi).

I ökad utsträckning lokaliseras också den globala tillverkningen av läkemedelssubstanser till Indien.

Utöver olika regionala tillväxtutsikter som kommer att generera arbetstillfällen inom områden som traditionellt varit reserverade för Europa, USA eller Japan, finns det andra former av organisering av arbetskraften som förtjänar att uppmärksammas av fackföreningarna.

Nästan överallt minskar andelen direkt fastanställda och de ersätts av tillfälliga jobb eller tillfälligt anställda. Den ökade användningen av otrygga anställningsformer, även i blomstrande branscher och i hela världen, dvs. inte bara i de så kallade höglöneländerna, var ett av skälen till att ICEM utarbetade ett projekt om detta ämne.

I många fall har tillfälligt anställda och anställda på korttidskontrakt mindre betalt och betydligt färre framförhandlade förmåner än fastanställda. Dessutom är deras jobb betydligt mer otrygga och i många länder kan fackförbunden inte organisera och representera denna arbetstagargrupp. Här måste vi förstärka de gemensamma ansträngningar som görs av samtliga av ICEM:s medlemsorganisationer och alla globala fackföreningsfederationer för att förhindra ett ytterligare urholkande av de anställdas och fackets rättigheter i bolagen.

3.3. Den sociala dialogen i Europa / EMCEF och ECEG

Möjligheten till en social dialog mellan fackförbund och arbetsgivarorganisationer är institutionaliserad i Europeiska unionens lagstiftning. Det var först när European Chemical Employers Group (ECEG) grundades som ICEM:s europeiska systerorganisation EMCEF kunde inleda en social dialog på branschnivå.

I sin gemensamma deklARATION i april 2005 enades båda sidorna exempelvis om att genomföra fler satsningar på områdena yrkesutbildning, vidareutbildning och livslångt lärande och att formulera sina krav på EU:s yrkesutbildningspolitik.

Även om det på internationell nivå inte finns några bindande regler beträffande sådana samtal, och det inte heller finns någon "global arbetsgivarförening för kemibranschen", bör man försöka att inleda samtal med företrädare för bolag som har samlat bra erfarenheter av social dialog i Europa, och utveckla diskussionen om enskilda ämnen som är av global vikt.

4. Fackförbund organiserar global solidaritet

Fackförbunden står inte bara inför utmaningar utan de har alltid kunnat tillvarata sina medlemmars intressen på en mängd olika sätt. Hit hör uppgiften att världen över stödja arbetstagarna och deras fackföreningar, närhelst det behövs.

Denna form av solidaritet är inte längre enkelriktad. Nedan beskrivs de instrument som ICEM hittills har utvecklat och hur de fungerar. Av denna beskrivning framgår tydligt att vi måste lyckas med att få bolagen att ta ansvar i samband med ingåendet av globala avtal. Samtidigt måste vi också utveckla och använda befintliga instrument i större utsträckning.

Som exempel har sekretariatet byggt upp en databas med adresser till olika Rhodia-fabriker. Vi har genomfört en enkät bland medlemsorganisationerna för att ta reda på i vilken mån de organiserar arbetstagarna, men tyvärr har vi bara fått svar från 20 % av dem vi skrev till.

ICEM:s solidaritetsinitiativ inom kemiindustrin, som listas i slutet av denna rapport, är i enskilda fall bevis på framgångsrik kommunikation från golvet och till toppen.

4.1. Globala avtal: Rhodia, Frankrike

Avtalet med Rhodia undertecknades i februari 2005. Sedan dess har företagsledningen antytt för ICEM att man är intresserad av att utöka avtalet och starta gemensamma aktiviteter. 2007 kommer sekretariatet att börja arbeta med detta och ICEM:s medlemsorganisationer kommer att engageras för att aktivt delta i regionalt baserade aktiviteter.

4.2. Globala fackliga nätverk

I de fall multinationella bolag inte är beredda att ingå globala avtal med ICEM, men det finns ett internationellt intresse av samarbete mellan fackförbund, hjälper ICEM till att organisera och upprätta globala fackliga nätverk.

Här har fackförbundet i moderbolagets land ett särskilt ansvar för att samordna kommunikationen och sprida information till alla som deltar i nätverket.

Just nu håller ytterligare ett nätverk, som inte tas upp i detalj i denna rapport, på att etableras: Tyska IG BCE har utnyttjat ett bilateralt samarbete mellan fackförbund i Brasilien till att bygga upp ett nätverk för Bayer i Brasilien och hoppas att med ICEM:s hjälp kunna utvidga detta så så att det omfattar hela Latinamerika.

4.2.1. BASF

Detta nätverk har tagit en annan väg än alla de andra. Med stöd från IG BCE etablerades först ett regionalt nätverk för Latinamerika (1999) och ett år senare inrättades ett nätverk för Asien–Stillahavsområdet.

Dessa regionala nätverk träffas vartannat år. Företrädare för företagets respektive fackets intressen förbereder sina centrala ämnen och frågor och diskuterar sedan idéer och klagomål med företrädare för den regionala och centrala ledningen. Därefter enas båda sidor om en arbetsplan för kommande år.

När dessa två nätverk nu är igång handlar det för framtiden om hur vi kommer att lyckas med att etablera fler regionala nätverk.

4.2.2. DuPont

Amerikanska fackförbund har sedan länge fört en dialog med ledningen för DuPont. DuPont är just nu den enda amerikanska kemigruppen som har undertecknat FN:s Globalt Ansvar. I den erforderliga rapporten till FN (de centrala ILO-konventionerna om föreningsfrihet och rätten till kollektivförhandlingar utgör del av Globalt Ansvar) har företagsledningen sagt rakt ut att man respekterar de anställda och är övertygad om att det inte behövs några fackföreningar.

För att underlätta kommunikationen med fackförbund på andra platser i världen har USW bitt ICEM att hjälpa till med etablerandet av ett fackligt nätverk. I mars 2006 hölls ett första möte mellan europeiska, brasilianska och amerikanska fackförbund i Bryssel.

Där bildades ett nätverk och sedan dess har ett livligt informationsutbyte ägt rum per e-post. I detta sammanhang togs också en bilateral kontakt mellan USW och CNQ-CUT, som ett led i ett besök till två brasilianska DuPont-fabriker.

4.2.3. Novartis

Novartis-nätverket etablerades 2001. Fram till idag är detta det enda nätverk som finns inom ett läkemedelsbolag. Samordnare är schweiziska UNIA. På senare år har emellertid de ömsesidiga kontakterna varit en aning slumrande.

Trots det har olika sidor uttryckt ett intresse av att detta nätverk åter aktiveras. Denna fråga togs senast upp på ICEM:s konferens om läkemedelsindustrin i april 2004 i Tokyo.

I detta syfte har den ansvarige branschsekreteraren på ICEM:s sekretariat haft inledande diskussioner med nätverkssamordnaren Roland Conus (UNIA) och Bernd Körner, ordförande för Novartis företagsnämnd i Basel och medlem i det europeiska företagsrådet. Världskonferensen kommer också att fungera som ett tillfälle att inleda diskussioner med berörda parter och att utöka kontakterna.

4.2.4. Nätverk för läkemedelsbolag

Vid ICEM:s sista världskonferens för kemi- och läkemedelsindustrin, som hölls 2001 i Bangkok, enades man i den antagna handlingsplanen om att bilda ett nätverk för läkemedelsindustrin och att ett möte skulle hållas vartannat år med de berörda ICEM-anslutna fackförbunden. Efter ett första och framgångsrikt evenemang i Tokyo i april 2004 har tyvärr inget uppföljande möte arrangerats. Vi måste återuppta denna fråga i diskussionerna under konferenser.

4.3. Solidaritetsinitiativ

[Thailand: Thai Industrial Gases \(september 2006\)](#)

Thai Industrial Gases är ett dotterbolag till brittiska BOC-gruppen. Sedan 2004 har bolaget vägrat att genomföra kollektivförhandlingar med fabriken fackförening. Det har också olagligt avskedat två ledande fackligt aktiva.

Stöd från det berörda ICEM-anslutna brittiska fackförbundet TGWU har, i kombination med generalsekreterare Fred Higgs förhandlingar på plats i Bangkok, lett till att de avskedade fackliga ledarna har återinsatts i arbete och den lokala ledningen är nu beredd att genomföra seriösa löneförhandlingar.

[Kina: Gold Peak \(september 2006\)](#)

Golden Peak Industrial Holding är ett multinationellt batteribolag. Alla batterier produceras i Kina och distribueras sedan över hela världen. För två år sedan blev de kinesiska produktionsarbetarna svårt sjuka i kadmiumförgiftning. Bolagsledningen har hittills vägrat att ge offren adekvat sjukvård eller ekonomisk kompensation.

Inför årets bolagsstämma skrev generalsekreterarna för FFI, IMF och ICEM till styrelseordföranden och krävde att denna företagspolicy omedelbart skulle överges och att de anställdas rättigheter skulle respekteras.

[USA: Medco Health Solutions \(april 2006\)](#)

Medco driver en postdistributionstjänst för receptbelagda läkemedel från Las Vegas. Bolagets huvudsakliga kunder är bland annat de amerikanska fackförningarnas förebyggande hälso- och sjukvårdsprogram och deras medlemmar. Trots detta har den lokala bolagsledningen olagligt begränsat tillhandahållandet av intern förebyggande hälso- och sjukvård och även lockoutat de anställda.

ICEM skrev till styrelseordföranden och krävde att personalen skulle återinsättas i arbete och att rättvisa och seriösa löneförhandlingar skulle återupptas med USW-facket. Tvisten med detta ICEM-anslutna amerikanska medlemsförbund löstes framgångsrikt efter ett par veckor.

[USA: Cognis \(februari 2006\)](#)

Det tyska multinationella bolaget beslutade för ett år sedan att flytta sin oleokemiverksamhet till ett samriskföretag tillsammans med den malaysiska Golden Hope-koncernen. Detta påverkade en anläggning i Cincinnati, Ohio. Det lokala USW-facket ville förhandla om ett temporärt kollektivavtal, men misslyckades på grund av den lokala ledningens orubbliga attityd. Detta ledde till att fackets medlemmar inledde en strejk, som nu har pågått i över ett år.

ICEM har skrivit till Cognis styrelseordförande och har även skrivit till medlemsorganisationer och bett dem att skicka protestbrev till bolaget.

[Kanada: Invista \(oktober 2005\)](#)

I provinsen Ontario hade ICEM-anslutna CEP nästan avslutat en strejk på nylonfiberfabriken när den slutliga frågan om de strejkande fackmedlemmarnas återinsättande i arbete besvarades otillfredsställande av den lokala ledningen. ICEM protesterade skriftligen till styrelseordföranden och majoritetsägaren, Koch Industries. Konflikten löstes kort därefter.

[USA: Celanese \(september 2005\)](#)

Celanese-fabriken i Meredosia, Illinois, inledde årets kollektivförhandlingar under en exceptionellt olycklig stjärna. För det första krävde den lokala ledningen att arbetstagsarsidan, som representerades av IBB, skulle acceptera en lönesänkning

med 20–40 % och förklarade att om detta krav inte godtogs omedelbart skulle företaget lockouta hela arbetsstyrkan. ICEM ombads att utnyttja sina kontakter med fackföreningar på andra Celanese-fabriker och vidarebefordra budskapet om denna uppenbara utpressning mot facket.

[Irland: Gerard Laboratories \(augusti 2005\)](#)

Gerard är ett dotterbolag till det tyska läkemedelsbolaget Merck KGaA. På fabriken i Dublin gjorde den lokala ledningen allt den kunde för att hålla det berörda fackförbundet SIPTU borta från fabriken. I ett domstolsbeslut ålades den irländska ledningen att höja lönerna, att fortsätta att betala lön till sjukskrivna anställda och att acceptera facket som den lagliga arbetstagarrepresentanten. ICEM tog kontakt med Mercks europeiska företagsråd och bad om stöd i detta ärende.

[Turkiet: Jotun \(april 2005\)](#)

Det norska företaget Jotun har en färgfabrik i den turkiska staden Cerkeznoy. För att försvaga facket på fabriken tog den lokala ledningen till alla slags orättfärdiga metoder och avskedade slutligen 45 medlemmar i Petrol-Is under den pågående kollektivförhandlingen. ICEM:s sekretariat ombesörjde kontakten mellan Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund och Petrol-Is.

Sedan norska media dragits in via ICEM och NKI, och cheferna för det norska huvudkontoret i Turkiet involverats, löstes arbetskonflikten och de avskedade fackmedlemmarna antingen återinsattes i arbete eller fick ekonomisk kompensation. Dessutom gick Jotun Toz Boya Fabrikasi in i den turkiska arbetsgivarföreningen för kemiindustrin (KIPLAS).

[Serbien: Regeringen i Serbien-Montenegro \(juni 2004\)](#)

Genom att på ett makalöst nonchalant sätt åsidosätta de fackliga rättigheterna grep regeringen i Serbien-Montenegro ledarna för Chemicals, Non-Metal, Energy and Mining Union, och förhörde dem om det isländska företaget Actavis, som är inriktat på generiska läkemedel, kollektivavtal och privatiseringsplaner.

ICEM skickade protestbrev till de ansvariga ministrarna och kopior till Islands fackliga ledare. Därefter uppmanades alla medlemsorganisationer att skicka protestbrev till den serbiska regeringen.

[USA: Continental Carbon \(maj 2003\)](#)

Continental Carbon är ett dotterbolag till taiwanesiska China Synthetic Rubber Corp., som producerar kimrök till däckindustrin. Fabriken i Ponca City, Oklahoma, har varit stängd sedan maj 2001 på grund av en arbetstvist med ledningen. Av den enkla anledningen att arbetstagarna inte accepterade bolagsledningens avsikt att sänka lönerna med 30 %, lockoutade ledningen arbetstagarna och deras fackförbund PACE.

ICEM:s generalsekreterare skrev upprepade gånger till den taiwanesiska styrelseordföranden. Några av dessa brev besvarades inte ens. Fackmedlemmar från USA flög till och med till bolagsstämman i Taipei och gick i hungerstrejk. Tvisten löstes slutligen i december 2004.